

Notat om friluftsliv og sentrale møteplassar på Lifjell - avgrensa til kommunedelplanområde

En sammenfattning av bakgrunnskunnskapen

Kilder:

- Kartlegging og verdisetting av friluftsområder i Midt-Telemark (2020)
- Telling av forbipasseringer i nedre krintokleiva og inngang til Anebuflåtin påske 2023
- Møte om Lifjellplanen og friluftsområder med representanter fra Jønnbu leirskule, Bø turlag og Midt-Telemark kommune, 2023
- Egne observasjoner (Midt-Telemark kommune) frå fellesmøte med turlag, leirskulen og hyttelevel, 2023
- Kategorisering av nærtur-friluftsområder og lettgåtte dagstuområder (Bø turlag, 2022)
- Dialogmøte om sikring og utvikling av nærturfriluftsområder med representanter fra Bø turlag, VisitBø, Barnas Turlag Midt-Telemark og Midt-Telemark kommune, 2022
- Dialogmøte med VisitBø og MTNU om reiselivsstrategi, 2023
- Tilsendte notater fra Bø vgs, Sagavoll FHS og USN idrett og friluftsliv
- Videreutvikling av Lifjell, Innspill fra en spørreundersøkelse, Telemarksforskning 2022

Tall om ferdsel

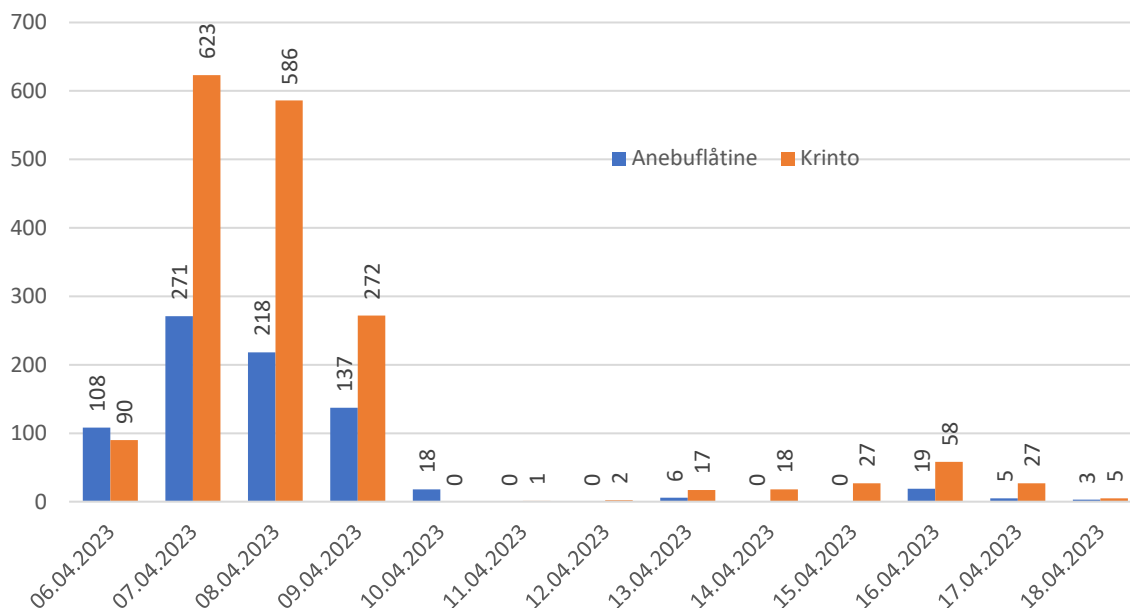
Det er med tiden lite tallgrunnlag som sier noe om bruksfrekvensen av Lifjell som friluftsområde. Vi har gjennomført automatiske tellinger i påsken 2023 som viser 2300 passeringer i Krintokleiva og Anebuflåtin fra og med skjærtorsdag til og med 1. påskedag.

Tilbakemeldinger fra undervisningsinstitusjonene viser at det er rundt 5000 årlige dagsbesøk på Lifjell med Jønnbu som turutgangspunkt i forbindelse med undervisning.

Institusjon	Dager	Elever/stud per gruppe	Dagsbesøk årlig
USN	55	33	1815
Sagavoll	20	15	300
Jønnbu	50	50	2500
Bø vgs	20	20	400
Total dagsbesøk årlig			5015

Figur 1 - Anslag årlige dagsbesøk generert av undervisningsinstitusjoner utover barne- og ungdomsskole i Midt-Telemark. Tallene er basert på tilbakemeldinger fra institusjonene.

Figur 2 - Resultat av automatiske tellinger påske 2023. Tellere var plassert ved inngang til skiløypa til Anebuflåtine og i nedre del av Krintokleiva rett ved inngang til Bestemorsløyfa. Registreringer med infrarødt system, SensMax EasyReport.

Kartlegging og verdisetting av friluftsområder

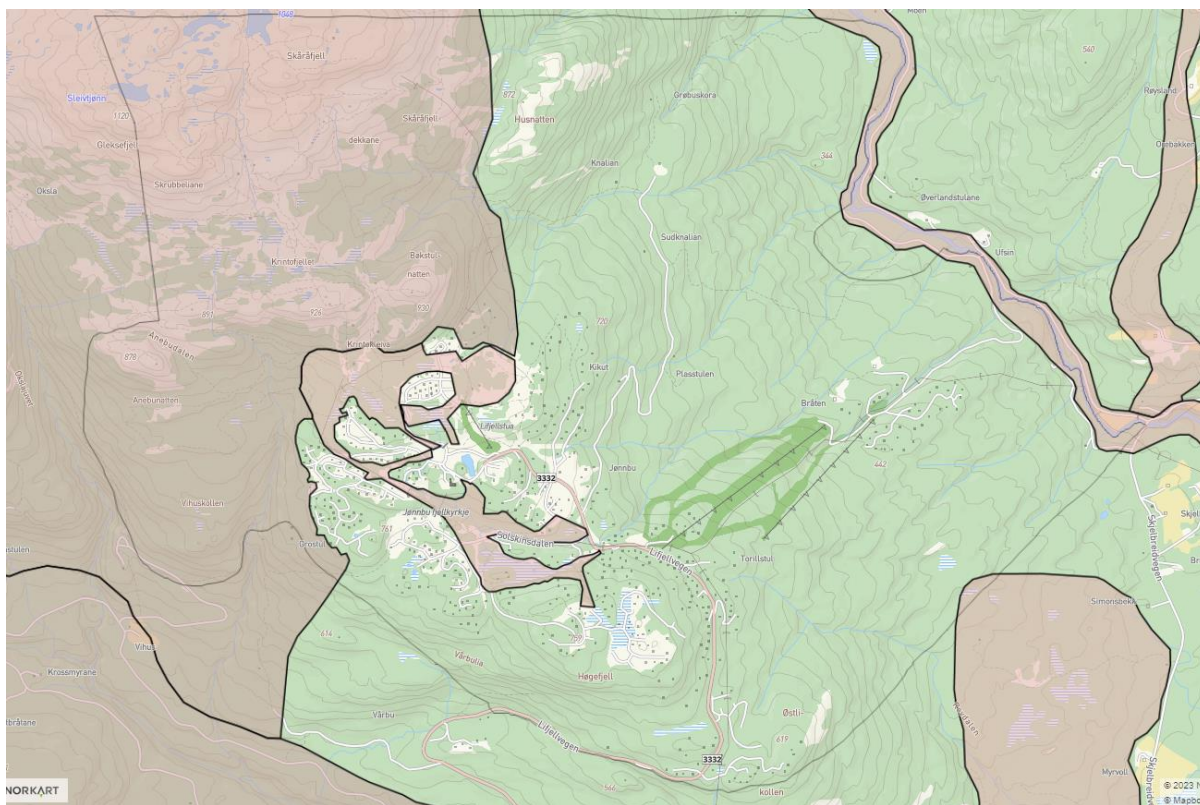
I Bø kommune har det tidligere vært gjennomført kartlegging og verdivurdering av friluftsområder i to omganger, og i Sauherad kommune har det vært gjennomført en kartlegging av friluftsområder, i forkant av kartlegging og verdivurdering av friluftsområder for Midt-Telemark i 2020. Disse kartleggingene har også sett på friluftsområdene på Lifjell. Lifjellplatået og Solskinnsdalen er to av de kartlagte områdene.

Områdenavn	Brukerfrekvens	Regionale og nasjonale brukere	Opplevelseskvaliteter	Symbolsymbolverdi	Funksjon	Egnethet	Tilrettelegging	Kunnskapsverdier	Lydmiljø	Inngrep	Utstrekning	Tilgjengelighet	Potensiell bruk	Verdi
Lifjellplatået, Oksladalen, Krinto, Anebuflåtine	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	5	5	A
Solskinnsdalen-Jønnbuflåtine	5	3	3	1	3	2	5	3	2	2	3	5	3	B

Figur 3 Utdrag fra Kartlegging og verdisetting av friluftsområder i Midt-Telemark (2020).

Ved siste revidering av kartleggingen og verdipurderingen i 2020 ble Solskinnsdalen/Jønnbuflåtin nedjustert fra verdinivå A til B, med årsak i tilretteleggingen som har gjort at skiløypen krysser bilvei til hytteområdene flere steder. Denne tilretteleggingen har opprettholdt skiløypetraseen, men har forringet friluftslivskvaliteten.

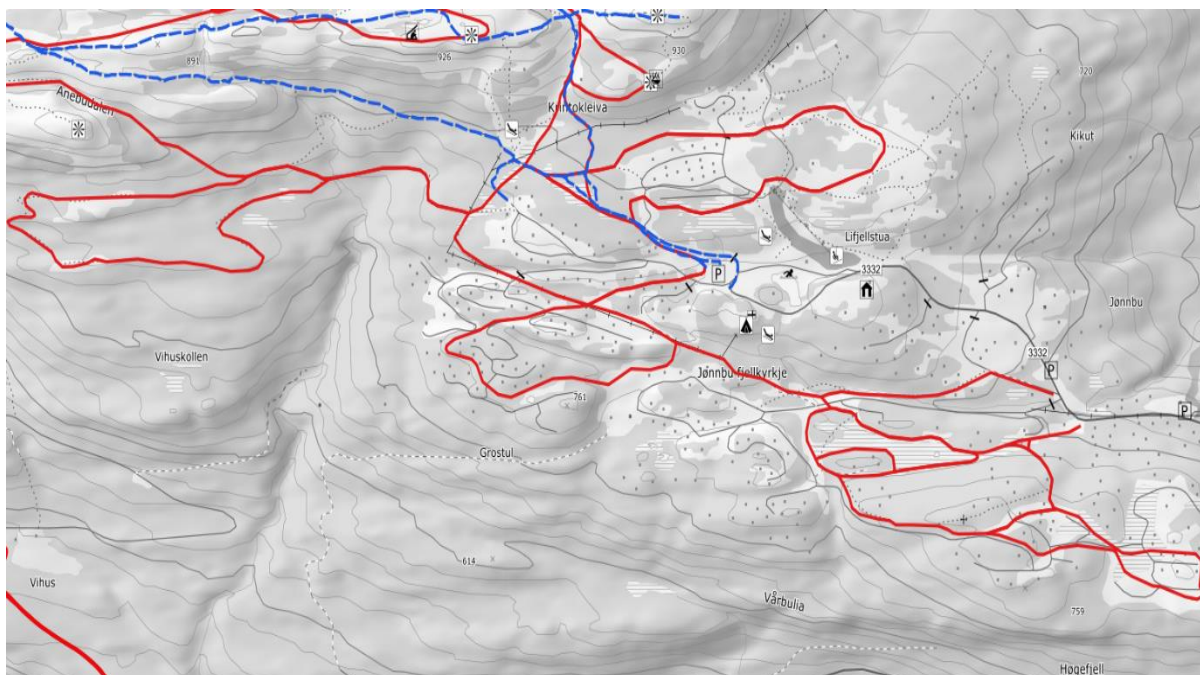

Figur 4 - Kart fra Kartlegging og verdisetting av friluftsområder for Midt-Telemark (2020).

Kartlagte sentrale målpunkter for friluftsliv

Sentrale områder og turmål for friluftsliv og trening:

- Fjelltopper; Gleksefjell, Anebunatten, Bøkstulnatten og Krintofjell
- Alpintanlegg; Vinterland og Skisenteret
- Akebakker; Solskinnsdalen, Jønnbu, ved Vinterland og ved Krintokleiva
- Turområder; Anebuflåtin, Jønnbuflåtin, Solskinnsdalen

Figur 5 - kart som viser skiløyper, sommerturruter og viktige aktivitetsområder på Lifjell - badeplasser, gapahuker, akebakker og bålplasser.

Lifjell i undervisning og forskning

Institusjonene melder at Lifjell og Jønnebu er svært lett tilgjengelig for daglig undervisning. Det er kort veg opp til Jønnebu, og vegen ut på høgfjellet er kort. For undervisning i høyfjell er tid vesentlig, og utfartsradiusen er kort. Det vil si at de nære områdene rundt Jønnebu er de viktigst for skolene. Foruten den vanlige undervisningen pågår det også forskningsarbeid knyttet til Lifjell, både på master-, bachelor- og PhD-nivå. Eksempel vis kan det vises til populasjonsøkologi knyttet til rype og smågnagere, utbredelse av flått, vegetasjonsstudier – hvorav mye er knyttet til forskning på effekter av klimaendringer.

Særlig viktige undervisningsområder er Solskinnsdalen, Jønnebuflåten, Anebuflåten, Krintofjellet og Bøkstulnatten.

Lifjell blir brukt til undervisning for elever og studenter i alle aldre:

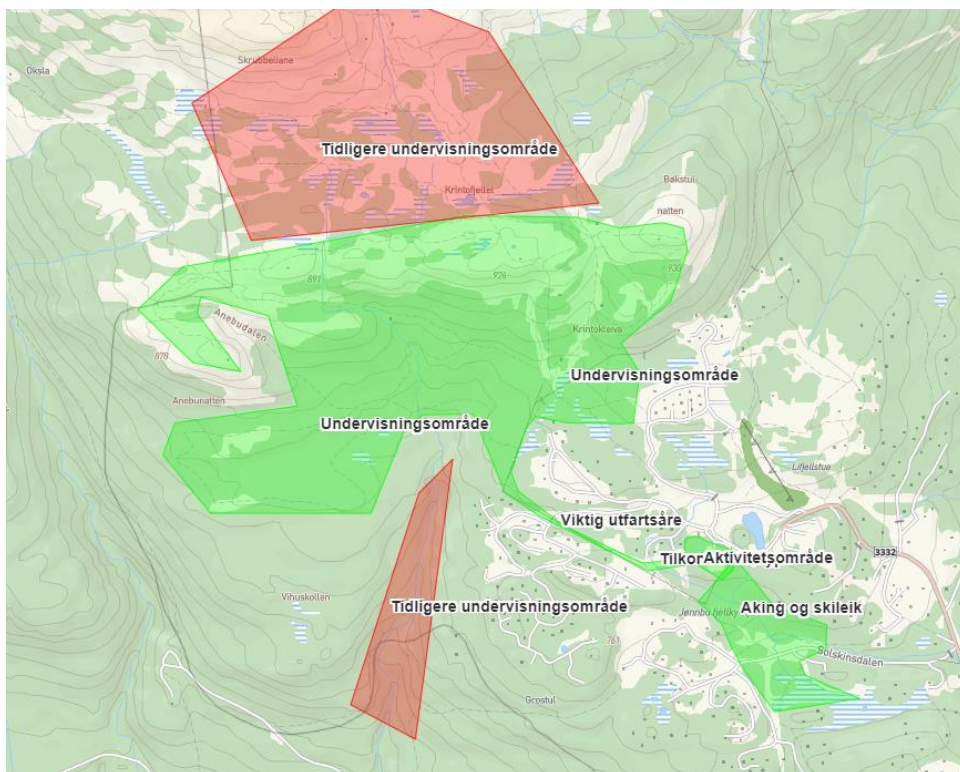
- Jønnebu leirskole
- Sagavoll FHS
- Bø vgs
- Barne- og ungdomsskole
- USN

Etter samtaler og mottatte notater kan vi oppsummere undervisningen til å dreie seg om:

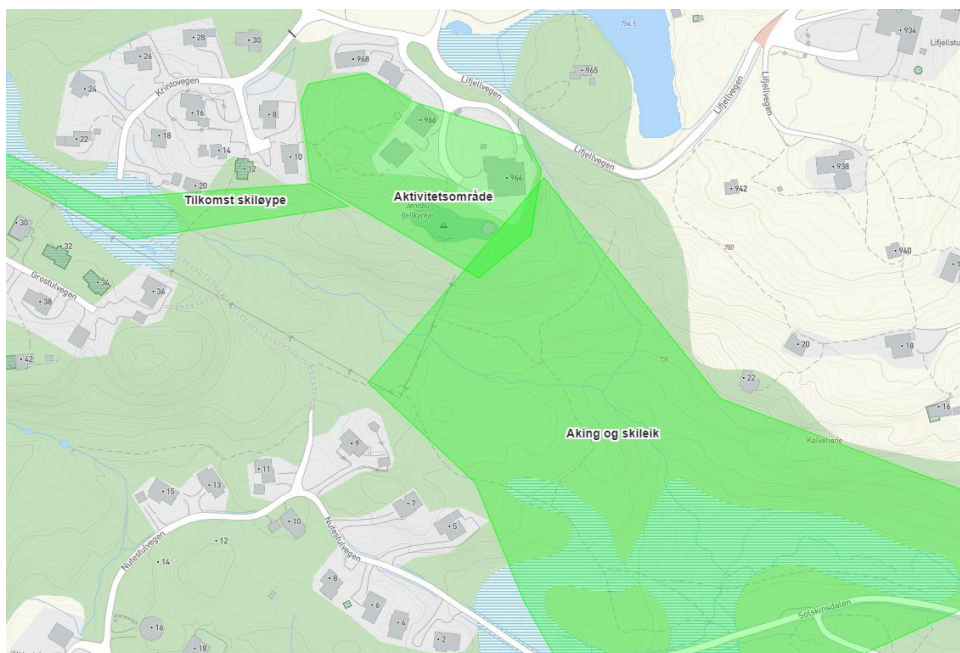
- Friluftsliv generelt
- Naturfag, biologi- og økologiundervisning
- Skredlære
- Skiteknikk – langrenn, alpint og off pist
- Klasseseturer - fjelltopper

Gjennom ett helt år kan vi anslå rundt 5000 dagsbesøk med undervisning som mål, med Jønnbu som turutgangspunkt. Det er altså ett stort antall elever som benytter de nære områdene ved Jønnbu til sin undervisning. Noen av institusjonene melder også at det er en tendens til at studenter/elever er i mindre grad mobile. Dette gjør områdene på sørsiden av Krinto og Bøkstul mere aktuelle som undervisningsområde sammenlignet med tidligere. Vi har også fått tilbakemeldinger om at Grostulbekken og Grostuljuvet er mindre aktuell som undervisningsområde på grunn av endringer etter ombygging i området.

Figur 6 - Kart som viser de mest brukte områder for undervisning innenfor planområdet.

Figur 7 - Jønnebu leirskole sitt umiddelbare undervisningsrom i nærområdet.

Betydning av nærturfriluftsområder, tilgjengelighet til sti- og løypenettet og gode møteplasser

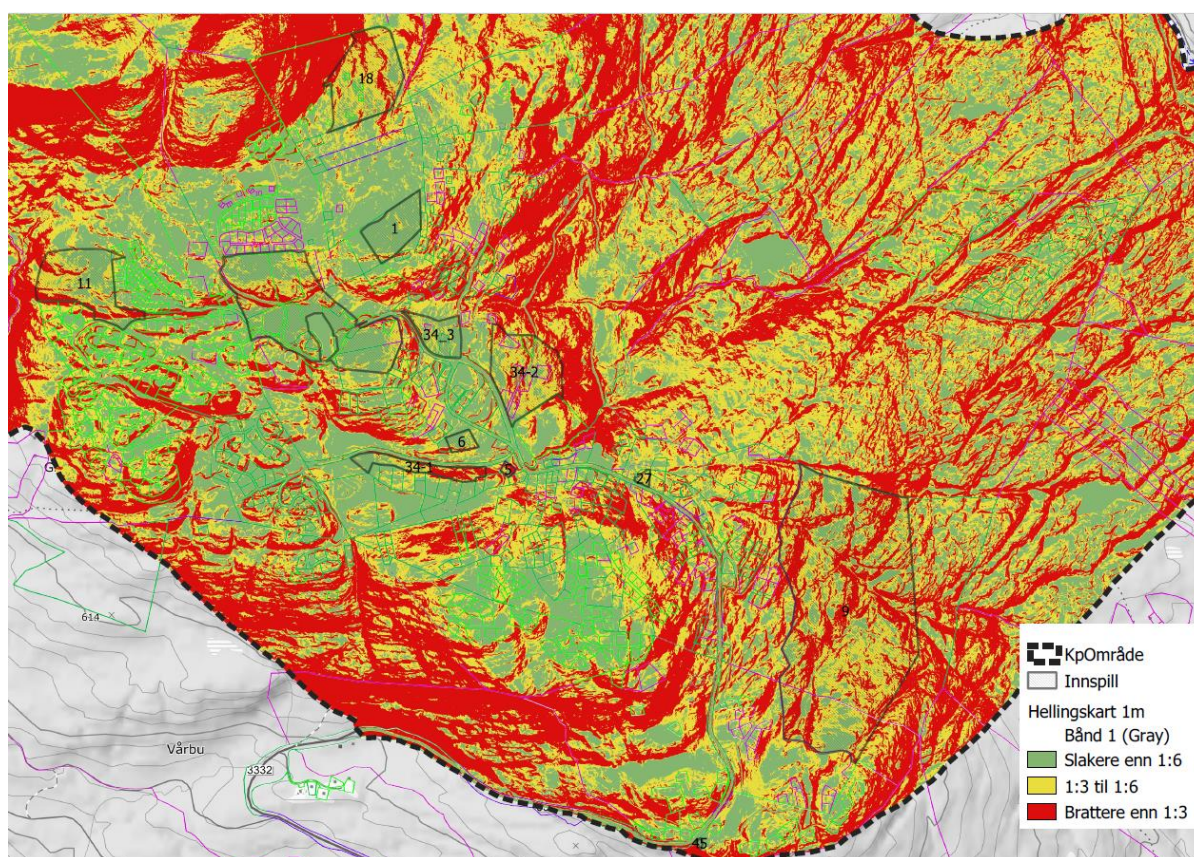
Tilgjengelighet og terrengforhold i friluftsområder spiller en stor rolle for hvor mye folk flest benytter seg av muligheten at gå på tur eller utøver andre friluftaktiviteter. Gjennom friluftslivet utfolder vi oss på mange ulike måter og for å ivareta ett variert friluftsliv som tiltrekker mange er det viktig å sikre variasjoner i friluftsområdets steds kvaliteter.

På Lifjell er det stor variasjon i friluftslivsutøvelsen, og mange benytter seg av fjellet. Fastboende småbarnsfamilier benytter de flatere partiene i nærhet til Jønnebu og legger ut på «langturer» i Anebuflåtine, de aktive tar lange turer innover mot Hollane og til Øysteinnatten, Jønnebu leirskule benytter nærområdene i Solskinnsdalen, Jønnebuflåtine og de nære toppene Krinto og Bøkstulnatten, frikjørerne lokkes til kveldstur i Glekserenna, molteplukkerne søker mot myrområdene og studentene og elevene drar på flerdagsturer med telt, skredundervisning under Skåråfjell og på dagsekskursjoner i økologi- og biologifag rundt hele platået. Felles for mange er at de bruker Jønnebu som turutgangspunkt, og at nærfriluftslivet er minst like viktig som selve Lifjellplatået.

Estetiske kvaliteter ved omgivelsene er sentralt i friluftslivsopplevelsene og påvirkes av samspillet mellom natur- og kulturelementer i omgivelsene. Flere, både fastboende og undervisningsinstisjoner, melder om at det med årene har blitt større avstand fra Jønnebu til høyfjellet og den urørte naturen. Utbygging påvirker opplevelsen av å være tettere på naturen. Tid er en faktor for friluftslivsutøvelse og undervisning i friluft, og rask/enkel tilgjengelighet til urørt natur er essensielt. Som undervisningsområde for skoleinstisjonen i kommunen er Lifjell verdifullt som høyfjell. Det er kort avstand fra Bø og Gvarv til høyfjellet og det er kort veg fra p-område og ut i naturen.

Det er viktig at grønne korridorer som stier og løyper sikrer god framkommelighet for folk flest i nærheten til sentrale områder. Det er også viktig at en kan få naturopplevelser uten å må gå langt. I så måte er buffersoner viktig å opprettholde for å sikre friluftsinnteresser i nærhet til utbyggingsområder ikke minst for å redusere konflikter. Siste understreker hvor viktig det er at synligheten av bebyggelse og infrastruktur fra disse områdene blir et viktig utredningstema når det planlegges for ny bebyggelse i området.

Områder som er relative flate og lett tilgjengelig fra sentrale områder (nærturfriluftsområder, for eksempel hyttefelt, parkering, Lifjellstua) er viktig verdier å ivareta i et folkehelseperspektiv og for folk flest. Ser vi på bratthetskartet under, blir det tydelig at det er de flateste partiene som er mest underlagt utbygging, og for å bevare friluftsinnteresser for de mange vil det i særdeleshet være viktig og begrense utbygging og/eller sikre grønne korridorer i disse områdene fremover.

Figur 8 - Bratthetskart.

Spørreundersøkelser (Telemarkforskning, 2022) viser at mange er positive til den utviklingen som har vært på Lifjell. Mange opplever at dette har vært med til å styrke sti- og løypenettet og gitt økt aktivitet på Lifjell. Flertallet opplever at sti- og løypemerkingen er god og bidrar godt til tilgjengeligheten. Samtidig blir det gitt uttrykk for at skiløypene har for mange vegkryssinger, at skileikområdene kunne vært bedre tilrettelagt og det burde være flere sti- og løyper med lav terskel.